

„Basetový roh je takový můj modrý mauritius“

Tomáš Blažek
redaktor MF DNES

JIHLAVA Přibližně polovinu své sbírky historických hudebních nástrojů vystavuje v jihlavském Muzeu Vysočiny pražský sběratel Jaromír Růžička.

V expozici se objevuje například jeden z nejstarších klarinetů v tuzemsku, který v roce 1798 z hrubého dřeva vyrobila pražská firma Dolejš. Paké jsou k vidění dnes už neznámé a nepoužívané nástroje.

Mezi ně patří třeba pochodová vojenská zvonkohra, jazzofony, klariny či violinofon - hybrid trumpety a houslí. „Tělo houslí je zde nahrazeno hliníkovou trumpetou, kterou se zvuk houslí přenáší a zesiluje přes plechovou membránu,“ řekl Růžička, který se koničku věnuje už čtyři desetiletí.

„Sám si nejvíce cením starých plechových dechových nástrojů vyrobených do poloviny 19. století a dřevěných dechových nástrojů, především hobojů,“ podotkl třiašedesátiletý sběratel.

Kytary za první republiky

Vystavena je tu také dvoukrká kytara s běžnými i basovými strunami, která podle Růžičky bývála za první republiky relativně oblíbeným nástrojem.

„Existuje i řada nástrojů, které byly vynalezeny a vyrobeny, ale když je pak vzali do rukou muzikanti, zjistili, že jsou v praxi nepoužitelné. To byl příklad jazzofonů. Mnohé z nástrojů, které vynalezl například Václav Červený v Hradci Králové, jsem neviděl nikde ani ve sbírkách, natož aby na ně někdo někde hrál,“ usmívá se Růžička.

Kolekce představuje také figurky muzikantů, zdobené citery, dobové katalogy nástrojů nebo miniatury, které používali výrobci jako reklamní předměty.

Málo vídaným unikátem jsou například drobné „osminkové“ housle. „Jsou určené pro tři- až čtyřleté dítě. Jenže aby na ně mohlo hrát, muselo už něco umět a geniálních houslistů v tom věku není mnoho. Většinou malé děti začínají až na čtvrtinkových houslích,“ vysvětlil Růžička.

Fagot za milion korun

Návštěvníci muzea mohou vidět také masivní historický fagot, který patří i coby nový dnes k vůbec nejdražším dechovým nástrojům. „Je těžký na hraní a jeho výroba je nesmírně náročná, proto fagoty dělá jen málo výrobců,“ řekl sběratel.

Se zvonkohrou Sběratel Jaromír Růžička (nahore) drží masivní vojenskou pochodovou zvonkohru. Na snímku vlevo je jedna ze skvostně zdobených mandolín, třetí fotografie ukazuje housle s vyřezávanými hlavičkami. Ty prý nebyvaly v minulosti zdaleka tak zřídka, jak by se dnes mohlo zdát.

Až do dubna Výstava Hudební nástroje v proměnách času potrvá v jihlavském muzeu do 6. dubna. Otevřeno tam mají denně kromě pondělí od 9 do 12 a od 12.30 do 17 hodin.
3x foto: Tomáš Blažek, MAFRA

„Platí, že co výrobce fagotů, to mistr oboru. Dřevo na fagoty musí dlouho vysychat, nový nástroj podobný vystavenému dnes stojí milion korun. V minulosti měl každý vyrobený fagot nejen signaturu, ale i číslo, aby se vědělo, kdo konkrétně ho udělal. Hrál se na ně u šlechticů, bohatých měšťanů nebo v chrámech,“ vysvětlil.

Růžičkovým snem je sehnat basetový roh, druh prohnutého klarinetu, pro který často skládal hudbu

například Mozart. „Je to takový můj modrý mauritius. V Muzeu české hudby jich mají osm a já za 40 let sbírkové činnosti nejen žádný nesehnal, ale ještě jsem ani neviděl žádný, který by se získat dal. Ani ve své době jich zřejmě nebylo mnoho,“ pověděl Růžička.

Devadesát procent vystavených nástrojů není funkčních.

„Musely by se opravit, bývají prasklé, neladí. Pro sběratele je ale důležitější znát jejich výrobce, aby

měly signaturu, vědět, jak byly vyrobeny.“

Unikátní jsou amatérsky vyrobené housle „Cikánky“, housle s vyřezávanými zvířecími hlavičkami či sada žlutých klarinetů ze zimostrázového dřeva, které se muselo v době jejich výroby dovážet z Balkánu.

Sám sběratel po tři desetiletí hrával v různých dechových orchestrech. Pro financování svého konička musí kupovat a prodávat i novější nástroje. „Jinak bych kou-

pi starých nástrojů nezapltil. Objíždím burzy, aukce. Někdy je cena vysoká, ale já si řeknu, že koupím, i když mě to mělo stát majlant,“ pravil. Drahé bývají například i pumpové nebo klapkové trumpety, klariny z poloviny 19. století nebo nástroje s takzvanými berlínskými pumpami.

Růžička sbírá také fotografie rakousko-uherských vojenských orchestru. Výstavu v Muzeu Vysočiny bude mít do 6. dubna.